

LLANGOLLEN GROUP OF CHURCHES
GRŴP EGLWYSI LLANGOLLEN

THE ORDER OF MASS

PLEASE RETURN THIS BOOKLET AFTER THE SERVICE FOR FUTURE USE

TREFN YR OFFEREN

DYCHWELWCH Y LLYFRYN HWN WEDI'R GWAСAETH I'W DDEFNYDDIO ETO

ABOUT THIS SERVICE

Welcome to this Mass. In it we recall the last meal of Christ with his friends in the Upper Room, and we recognise him in the breaking of the bread.

The word “**Mass**” comes from the Latin word, “**Missa**.”

At one time, the people were dismissed with the words “Ite, missa est” meaning “to send out” as Jesus Christ sent his disciples out to the world to take his teaching to them.

The word “**Missa**” is related to the word “**missio**,” the root of the English word “**mission**.“

The term, ‘**mass**’, powerfully expresses that the liturgy does not simply come to an end. Those assembled are sent forth to bring the fruits of the Eucharist to the world.

As Christians, we are gathered ‘**in**’ to worship and sent ‘**out**’ in mission.

The Mass has four basic sections or ‘rites’:

- ⦿ **The Gathering**, in which we come together as God’s people, and prepare in penitence and joy to receive Christ in Word and Sacrament;
- ⦿ **The Proclamation of the Word**, in which we listen to the words of Scripture (culminating in the reading of the Gospel), explore the faith through the sermon and the Creed, and bring our prayers to God;
- ⦿ **The Thanksgiving**, in which bread and wine are blessed in remembrance of Christ’s death and resurrection, linking his sacrifice on the cross with our offering of prayer and praise, and transforming the elements of bread and wine into our spiritual food, food we are invited to share in Holy Communion;
- ⦿ **The Sending Out**, in which we are sent out to be the Body of Christ in the world.

The service falls within the alternatives permitted in ‘**Holy Eucharist 2004**’, Church in Wales publication.

All who usually receive Holy Communion in their own church are warmly invited to do so today. If you would prefer to receive a blessing, please bring this service booklet with you and bow your head as a signal to the priest.

AM Y GWASANAETH HWN

Croeso i'r Offeren hon. Trwyddi fe fyddwn ni'n dwyn i gof pryd olaf Crist gyda'i ffrindiau yn yr Oruuchystafell, a'i gydnabod wrth dorri'r bara.

Mae'r gair “**Offeren**” yn dod o'r gair Lladin, “Offerō”, sef ‘cysegru i Dduw”. (Mae'r gair Saesneg am Offeren, sef “**Mass**”, yn dod o'r gair Lladin, “**Missa**”).

Ar un adeg, roedd pobl yn cael eu gollwng gyda'r geiriau “Ite, missa est” sy'n golygu “i anfon allan”, fel yr anfonodd Iesu Grist ei ddisgyblion allan i'r byd i rannu ei ddysgeidiaeth.

Mae'r gair “**Missa**” yn perthyn i'r gair “**missio**”, sef gwraidd y gair Saesneg “**mission**”. Mae'r term, “mass”, yn mynegi'n bwerus nad ydy litwrgi'n gorffen ar ddiweddu gwasanaeth. Mae'r cynulliad yn cael eu danfon allan i ddwyn ffrwyth yr Eucharist i'r byd.

Fel Cristnogion, fe'n cesglir at ein gilydd i addoli, a'n danfon allan fel cenhadon.

Mae i'r Offeren (Mass) bedair adran neu ddefod sylfaenol:

- ⦿ **Y Cydgynulliad**, lle y down at ein gilydd fel pobl Dduw, a pharatoi mewn edifeirwch a llawenydd, i dderbyn Crist mewn Gair a Sacrament;
- ⦿ **Cyhoeddi'r Gair**, lle byddwn yn gwrando ar eiriau'r Ysgrythur (sy'n diweddu gyda darlleniad o'r Efengyl), yn archwilio'r ffydd trwy'r bregeth a'r Credo, a dod â'n gweddïäu at Dduw;
- ⦿ **Y Diolchgarwch**, lle bendithir y bara a'r gwin i gofio marwolaeth ac atgyfodiad Crist, gan gysylltu ei aberth ar y groes gydag offrymau ein gweddi a'n mawl, a thrawsffurio elfennau'r bara a'r gwin yn fwyd ysbrydol i ni, bwyd y'n gwahoddir ni i'w rannu yn y Cymun Bendigaid;
- ⦿ **Y Danfon Allan**, lle cawn ein hanfon allan i fod yn Gorff Crist yn y byd.

Mae'r gwasanaeth yn dod o fewn y dewisiadau amgen a ganiateir yn ‘**Y Cymun Bendigaid 2004**’, **cyhoeddiad yr Eglwys yng Nghymru**.

Mae croeso cynnes i bawb sydd fer arfer yn derbyn y Cymun Bendigaid yn eu heglwys eu hunain ymuno â ni heddiw. Os fase'n well ganddoch chi dderbyn bendith, dewch â'r llyfryn hwn gyda chi a gostwng eich pen fel arwydd i'r offeiriad.

PRAYERS OF PREPARATION FOR USE BEFORE THE SERVICE

Heavenly Father, all hearts are open to you. No secrets are hidden from you. Purify us with the fire of your Holy Spirit that we may love and worship you faithfully, through Jesus Christ our Lord. Amen.

Lord Jesus Christ,
we thank you that in this wonderful sacrament
you have given us the memorial of your passion:
grant us so to reverence the sacred mysteries of your body and blood
that we may know within ourselves and show forth in our lives
the fruits of your redemption;
for you are alive and reign with the Father in the unity of the Holy Spirit,
one God, now and for ever. Amen.

O Lord our God, grant us grace to desire you with our whole heart: that desiring you, we may seek and find you; and finding you we may love you; and loving you we may hate those sins from which you have redeemed us; for the sake of Jesus Christ. Amen.

O Lamb of God, Saviour of the world, be to us at every eucharist the heavenly Bread, the true Vine; that we may feed on your body and blood by faith, lift up our hearts with thanksgiving, and present ourselves to you a living sacrifice, to your glory.

GWEDDIAU PARATOI I'W DEFNYDDIO CYN Y GWASANAETH

Dad Nefol, mae'n calonnau'n agored i Ti. Does dim cyfrinachau sy'n gudd oddi wrthyt Ti. Pura ni gyda thân dy Lân Ysbryd fel y medrwn dy garu a d'addoli'n ffyddlon, trwy lesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Arglwydd Grist lesu,
diolchwn i ti dy fod, trwy'r sacrament
hyfryd hwn, wedi rhoi inni goffâd o'th ddioddefaint:
caniatâ inni i ymarfer parchedigaeth tuag
at ddirgelion cysegredig dy gorff a'th waed
fel ein bod yn profi o'n mewn ac amlygu yn ein bywydau
ffrwyth dy iachawdwriaeth;
canys byw wyt ti ac yn teyrnasu gyda'r Tad yn undod yr Ysbryd Glân,
un Duw, rwan ac am byth. Amen.

O Arglwydd ein Duw, caniatâ inni ras i ddyheu amdanat ti gyda'n holl galon: fel ein bod, trwy ddyheu amdanat ti, yn dy geisio ac yn dy gael; ac wrth dy ganfod ein bod yn dod i dy garu; ac wrth dy garu, inni ddod i gasáu y pechodau hynny y bu iti'n hachub rhagddynt; er mwyn lesu Grist. Amen.

Oen Duw, Achubwr y byd, bydd inni ymhob ewcharist, yn fara Nefol, y gwir Winwydden; fel y gallwn fwydo ar dy gorff a'th waed trwy ffydd, codi ein calonnau mewn diolchgarwch a chyflwyno ein hunain i ti yn aberth byw, i'th ogoniant.

The congregation stands to sing the Opening Hymn

The priest says

In the name of the Father,
and of the Son,
and of the Holy Spirit.

All Amen.

Grace and peace be with you

All and keep you in the love of Christ.

PRAYERS OF PENITENCE

Sit or Kneel

The priest invites all present to keep a period of silence for self examination and then invites the people to confess their sins

Let us confess our sins in penitence and faith,
firmly resolved to keep God's commandments
and to live in love and peace with all.

Heavenly Father,
we have sinned in thought, word and deed,
and have failed to do what we ought to have done.

We are sorry and truly repent.

For the sake of your Son Jesus Christ who died for us,
forgive us all that is past
and lead us in his way
to walk as children of light.

All Amen.

The Kyrie Eleison is said or sung

Lord, have mercy.

Lord, have mercy.

Christ, have mercy.

Christ, have mercy.

Y gynulleidfa'n codi i ganu'r Emyn Agoriadol

Mae'r offeiriad yn dweud

Yn enw'r Tad,
a'r Mab,
a'r Ysbryd Glân.

Pawb: Amen.

Gras a thangnefedd a fo gyda chwi

Pawb: a'th gadw di yng nghariad Crist.

GWEDDIAU O EDIFEIRWCH

Eisteddwch neu Benliniwch

Mae'r offeiriad yn gwahodd pawb sy'n bresennol i ymdawelu am gyfnod o hunanarchwilio ac yna'n gwahodd pobl i gyffesu eu pechodau

Gadewch inni gyffesu ein pechodau mewn edifeirwch a ffydd,
yn benderfynol o gadw gorhymion Duw a byw mewn cariad a heddwch â phawb.

Dad nefol,
yr ydym wedi pechu ar feddwl, gair a gweithred,
a heb wneud yr hyn a ddylem.
Mae'n wir ddrwg gennym,
ac yr ydym o ddifrif yn edifarhau.
Er mwyn dy Fab Iesu Grist a fu farw drosom,
maddeua inni'r cwbl a aeth heibio
ac arwain ni yn ei ffordd ef
i gerdded fel plant y goleuni.

Pawb: Amen.

Mae'r Kyrie Eleison yn cael ei chanu neu ei llefaru

Arglwydd, trugarha.

Arglwydd, trugarha.

Crist, trugarha.

Crist, trugarha.

Lord, have mercy.
Lord, have mercy.

The priest says

Almighty God,
who forgives all who truly repent,
have mercy on you and set you free from sin,
strengthen you in all goodness
and keep you in eternal life;
through Jesus Christ our Lord.

All Amen.

Stand

The Gloria in excelsis is sung

**Glory to God in the highest,
and peace to his people on earth.**
**Lord God, heavenly King,
Almighty God and Father,
we worship you, we give you thanks,
we praise you for your glory.**

**Lord Jesus Christ,
only Son of the Father,
Lord God, Lamb of God,
you take away the sin of the world:
have mercy on us;
you are seated at the right hand of the Father:
receive our prayer.**

**For you alone are the Holy One,
you alone are the Lord,
you alone are the Most High,
Jesus Christ, with the Holy Spirit,
in the glory of God the Father. Amen.**

Arglwydd, trugarha.
Arglwydd, trugarha.

Mae'r offeiriad yn dweud

Yr Hollalluog Dduw,
sy'n maddau i bawb sy'n wir edifeiriol,
a drugarhao wrthych, a'ch rhyddhau o bechod,
eich cadarnhau mewn daioni
a'ch cadw yn y bywyd tragwyddol;
trwy Iesu Grist ein Harglwydd.

Pawb: Amen.

Sefwch

Cenir y Gloria in Excelsis

**Gogoniant yn y goruchaf i Dduw,
ac ar y ddaear tangnreffed i'r rhai sydd wrth ei fod.**
**Molianwn di, bendithiwn di,
addolwn di, gogoneddwn di,
diolchwn i ti am dy fawr ogoniant.**
**Arglwydd Dduw, Frenin nefol,
Dduw Dad Hollalluog.**

O Arglwydd, yr Unig Fab, Iesu Grist;
O Arglwydd Dduw, Oen Duw, Fab y Tad,
sy'n dwyn ymaith bechod y byd,
trugarha wrthym;
tydi sy'n eistedd ar ddeheulaw Duw Dad,
derbyn ein gweddi.

Oherwydd ti yn unig sy'n Sanctaidd;
ti yn unig yw'r Arglwydd;
ti yn unig, O Grist, gyda'r Ysbryd Glân,
sydd Oruchaf yng ngogoniant Duw Dad. Amen.

THE COLLECT

The priest sings

Let us pray

The priest sings the Collect, and all respond

All Amen.

COLECT

Mae'r offeiriad yn canu

Dewch inni weddio

Mae'r offeiriad yn canu'r Colect, a phawb yn ymateb

Pawb: Amen.

THE PROCLAMATION OF THE WORD

Sit

FIRST READING

At the end the reader says

This is the word of the Lord.

All Thanks be to God.

PSALM OR CANTICLE

The response is printed on the reading sheet

SECOND READING

At the end the reader says

This is the word of the Lord.

All Thanks be to God.

GOSPEL READING

Stand

All turn to face the Book of the Gospels and sing

All Alleluia

Hear the Gospel of our Lord Jesus Christ according to N.

All Glory to you, O Lord.

At the end the reader says

This is the Gospel of the Lord.

All Praise to you, O Christ.

CYHOEDDI'R GAIR

Eisteddwch

DARLLENIAD CYNTAF

Ar y diwedd, mae'r darllen yd yn dweud

Dyma air yr Arglwydd.

Pawb: Diolch a fo i Dduw.

SALM NEU GANTIGL

Gwelir yr ymateb ar y daflen darllen

AIL DDARLLENIAD

Ar y diwedd, mae'r darllen yd yn dweud

Dyma air yr Arglwydd.

Pawb: Diolch a fo i Dduw.

DARLLENIAD O'R YSGRYTHR

Sefwch

Pawb i godi i wynebu Llyfr yr Efengylau a chanu

Pawb: Aleliwia

Gwrandewch ar Efengyl ein Harglwydd Iesu Grist yn ôl N.

Pawb: Gogoniant i ti, O Arglwydd.

Ar y diwedd, mae'r darllen yd yn dweud

Dyma Efengyl yr Arglwydd.

Pawb: Moliant i ti, O Grist.

SERMON

Sit

THE CREED

Stand

All We believe in one God,
the Father, the Almighty,
maker of heaven and earth,
of all that is, seen and unseen.

We believe in one Lord, Jesus Christ,
the only Son of God,
eternally begotten of the Father,
God from God, Light from Light,
true God from true God,
begotten, not made,
of one Being with the Father;
through him all things were made.
For us and for our salvation he came down
from heaven,
was incarnate from the Holy Spirit and the
Virgin Mary and was made man.

For our sake he was crucified under Pontius Pilate;
he suffered death and was buried.
On the third day he rose again
in accordance with the Scriptures;
he ascended into heaven
and is seated at the right hand of the Father.
He will come again in glory to judge the living and the dead,
and his kingdom will have no end.

We believe in the Holy Spirit,
the Lord, the giver of life,
who proceeds from the Father and the Son,
who with the Father and the Son is worshipped and glorified,
who has spoken through the prophets.

PREGETH

Eisteddwch

CREDO

Sefwch

All Credwn yn un Duw,
Y Tad, yr hollalluog,
gwneuthurwr nef a daear,
a phob peth gweledig ac anweledig.

Credwn yn un Arglwydd Iesu Grist,
unig Fab Duw,
a genhedlwyd gan y Tad cyn yr holl oesoedd,
Duw o Dduw, Llewyrch o Lewyrch,
gwir Dduw o wir Dduw,
wedi ei genhedlu, nid wedi ei wneuthur,
yn un hanfod â'r Tad,
a thrwyddo ef y gwnaed pob peth.
Er ein mwyn ni ac er ein hiachawdwriaeth
disgynnodd o'r nefoedd;
trwy nerth yr Ysbryd Glân daeth yn gnawd
o Fair Forwyn,
ac fe'i gwnaed yn ddyn,

Fe'i croesheliwyd drosom dan Pontius Pilat.
Dioddefodd angau ac fe'i claddwyd.
Atgyfododd y trydydd dydd yn ôl yr Ysgrythurau,
ac esgynnodd i'r nef,
ac y mae'n eistedd ar ddeheulaw'r Tad.
A daw drachefn mewn gogoniant i farnu'r byw a'r meirw:
ac ar ei deyrnas ni bydd diwedd.

Credwn yn yr Ysbryd Glân,
yr Arglwydd, rhoddwr bywyd,
sy'n deillio o'r Tad a'r Mab,
ac ynghyd â'r Tad a'r Mab a gydaddolir ac a gydogoneddir,
ac a lefarodd trwy'r proffwydi.

We believe in one holy catholic and apostolic Church.
We acknowledge one baptism for the forgiveness of sins.
We look for the resurrection of the dead,
and the life of the world to come.
Amen.

THE INTERCESSION

*The priest introduces the prayers of intercession
with these or other suitable words*

In the power of the Spirit and in union with Christ,
let us pray to the Father.

*Sit or Kneel
These responses may be used*

Lord, in your mercy
All hear our prayer.
Lord, hear us.
All Lord, graciously hear us.

At the commemoration of the faithful departed

Rest eternal grant unto them, O Lord
All and let light perpetual shine upon them.

May they rest in peace
All and rise in glory.

*At the end of the prayers silence may be kept
and the priest may say the following or another appropriate collect*

Almighty God,
ruler of all things in heaven and earth:
mercifully accept the prayers of your people
and strengthen us to do your will;
through Jesus Christ our Lord.
All Amen.

Credwn yn un Eglwys lân gatholig ac apostolig.
Cydnabyddwn un bedydd er maddeuant pechodau.
A disgwyliwn am atgyfodiad y meirw,
a bywyd y byd sydd i ddyfod.
Amen.

YR YMBILIAU

*Mae'r offeiriad yn cyflwyno gweddiau o ymbil
gyda'r geiriau hyn neu rai eraill sy'n briodol*

Yn nerth yr Ysbryd ac mewn undeb â Christ,
gweddiwn ar y Tad.

*Eisteddwch neu Benliniwrch
Gellir defnyddio'r ymatebion hyn*

Arglwydd, yn dy drugaredd
Pawb: gwrando ein gweddi.
Arglwydd, clyw ni.
Pawb: Arglwydd, yn rasol clyw ni.

Wrth inni gofio'r ymadawedig ffyddlon

Rho orffwys tragicyddol iddyn nhw, O Arglwydd
Pawb: a boed i olau tragicyddol ddisgleirio arnynt nhw

Boed iddyn nhw orffwys mewn hedd
Pawb: ac atgyfodi mewn gogoniant.

*Ar ddiwedd y gweddiau, efallai y ceir distawrwydd
ac efallai y bydd yr offeiriad yn adrodd y colect canlynol neu un priodol arall*

Hollalluog Dduw,
Ilywodaethwr pob peth yn y nef ac ar y ddaear:
yn drugarog derbyn weddïau dy bobl
a nertha ni i wneud dy ewyllys;
trwy ein Harglwydd lesu Grist.
Pawb: Amen.

or

Merciful Father,
All accept these prayers
for the sake of your Son,
our Saviour Jesus Christ. Amen.

Stand

THE PEACE

The priest introduces the Peace with a suitable sentence and then says

The peace of the Lord be always with you
All and also with you.

All exchange a sign of peace.

PREPARATION OF THE TABLE

TAKING OF THE BREAD AND WINE

The Offertory Hymn is sung during which the altar is prepared and the gifts of the people are gathered and presented.

The priest takes the bread and says

Blessed are you, Lord God of all creation:
through your goodness we have this bread to set before you,
which earth has given and human hands have made.
It will become for us the bread of life.

All Blessed be God for ever.

The priest takes the wine and says

Blessed are you, Lord God of all creation:
through your goodness we have this wine to set before you,
fruit of the vine and work of human hands.
It will become for us the cup of salvation.

All Blessed be God for ever.

neu

Dad trugarog,
Pawb: derbyn y gweddiau hyn
er mwyn dy Fab,
ein Gwaredwr Iesu Grist. Amen.

Sefwch

Y TANGNEFEDD

Mae'r offeiriad yn cyflwyno'r Tangnefedd gyda brawddeg briodol ac yna'n dweud

Tangnefedd yr Arglwydd a fo gyda chwi bob amser.
Pawb: A hefyd gyda thi.

Pawb i gyfnewid arwydd o heddwch.

PARATOI'R BWRDD I

YMGYMRYD â'r BARA a'r GWIN

Cenir Emyn yr Offrymiad ac yn ystod y canu, paratoir yr allor a chesglir rhoddion y bobl a'u cyflwyno.

Mae'r offeiriad yn cymryd y bara ac yn dweud

Bendigedig wyt ti, Arglwydd Dduw yr holl greadigaeth.
Trwy dy ddaioni y mae gennym y bara hwn i'w offrymu,
rhodd y ddaear a gwaith dwylo dynol.
Fe ddaw i ni yn fara'r bywyd.

Pawb: Bendigedig fyddo Duw am byth.

Mae'r offeiriad yn cymryd y gwin ac yn dweud

Bendigedig wyt ti, Arglwydd Dduw yr holl greadigaeth.
Trwy dy ddaioni y mae gennym y gwin hwn i'w offrymu,
ffrwyth y winwydden a gwaith dwylo dynol.
Fe ddaw i ni yn gwpan iachawdwriaeth.
Pawb: Bendigedig fyddo Duw am byth.

The Lord is here.

All His Spirit is with us.

Lift up your hearts.

All We lift them to the Lord.

Let us give thanks to the Lord our God.

All It is right to give our thanks and praise.

The priest sings or says the Preface which concludes with:

Therefore with angels and archangels
and with all the company of heaven
we proclaim your great and glorious name,
for ever praising you and saying/singing:

All Holy, holy, holy Lord,
God of power and might,
heaven and earth are full of your glory
Hosanna in the highest.
Blessed is he who comes in the name of the Lord.
Hosanna in the highest.

Hear us, heavenly Father,
through Jesus Christ your Son our Lord.
Through him accept our sacrifice of praise,
and grant that, by the power of your Spirit,
these gifts of bread and wine may be for us
his body and his blood;

who in the same night that he was betrayed
took bread and gave you thanks;
he broke it and gave it to his disciples, saying,
Take, eat; this is my body which is given for you.
Do this in remembrance of me.

Y mae'r Arglwydd yma.

Pawb: Y mae ei Ysbryd gyda ni.

Dyrchefwch eich calonnau.

Pawb: Yr ydym yn eu dyrchafu at yr Arglwydd.

Diolchwn i'r Arglwydd ein Duw.

Pawb: Iawn yw rhoi ein diolch a'n clod.

Mae'r offeiriad yn canu neu'n adrodd y Rhagymadrodd sy'n diweddu gyda:

Felly, gydag angylion ac archangylion,
a holl gwmpeini'r nef
cyhoeddwn dy enw mawr a gogoneddus,
gan dy foli bob amser a dweud:

Pawb: Sanctaidd, sanctaidd, sanctaidd lôr,
Dduw nerthol a Duw cadarn,
mae'r nefoedd a'r ddaear, yn llawn o'th ogoniant
Hosanna yn y goruchaf.
Bendigedig ydy'r hwn, sy'n dod yn enw'r Arglwydd.
Hosanna yn y goruchaf.

Clyw ni, Dad nefol,
trwy lesu Grist dy Fab ein Harglwydd.
Trwyddo ef derbyn ein haberth o foliant,
a chaniatâ, trwy nerth dy Ysbryd,
i'r rhoddion hyn o fara a gwin fod i ni
ei gorff a'i waed ef;

y nos y bradychwyd ef,
cymerodd fara a rhoi diolch i ti;
fe'i torrodd a'i roi i'w ddisgyblion, gan ddweud,
Cymerwch, bwytewch; hwn yw fy nghorff a roddir drosoch.
Gwnewch hyn er cof amdanaf.

In the same way, after supper,
he took the cup and gave you thanks;
he gave it to them, saying,
Drink from this, all of you;
for this is my blood of the new covenant
which is shed for you and for many
for the forgiveness of sins.
Do this, as often as you drink it,
in remembrance of me.

Let us proclaim the mystery of faith:

All Christ has died:

Christ is risen:

Christ will come in glory.

Therefore, Father,
remembering the saving death and resurrection of your Son
we offer to you in thanksgiving this bread and this cup,
your gifts to us, and we thank you for counting us worthy
to stand in your presence and serve you.

Send your Holy Spirit upon all of us who share
this bread and this cup.

Strengthen our faith, make us one and welcome
us and all your people
into the glorious kingdom of your Son.

Through him, with him, in him, in the unity of the
Holy Spirit all honour
and glory are yours,
almighty Father,
for ever and ever.

All Amen.

Sit or Kneel

Yr un modd, ar ôl swper,
cymerodd y cwpan a rhoi diolch i ti;
fe'i rhoddodd iddynt, gan ddweud,
Yfwch o hwn, bawb;
oherwydd hwn yw fy ngwaed i, gwaed y cyfamod newydd,
a dywelltir drosoch a thros lawer
er maddeuant pechodau.
Gnewch hyn, bob tro yr yfwch ef,
er cof amdanaf.

Gadewch inni gyhoeddi dirgelwch y ffydd:

Pawb: Bu farw Crist.

Atgyfododd Crist.

Daw Crist mewn gogoniant.

Felly, O Dad,
gan gofio angau achubol ac atgyfodiad dy Fab,
offrymwn i ti mewn diolch y bara hwn a'r cwpan hwn,
dy roddion inni, a diolchwn i ti am ein cyfrif yn deilwng
i sefyll yn dy wydd a'th wasanaethu.

Anfon dy Ysbryd Glân ar bawb ohonom
sy'n rhannu'r bara hwn a'r cwpan hwn.
Cryfha ein ffydd, gwna ni'n un
a chroesawa ni a'th holl bobl
i deyrnas ogoneddus dy Fab.

Trwyddo ef, gydag ef, ac ynddo ef,
yn undod yr Ysbryd Glân
eiddot ti, Dad hollalluog,
yw'r holl anrhedd a'r gogoniant
yn oes oesoedd.

Pawb: Amen.

Eisteddwch neu Benliniwrch

THE LORD'S PRAYER

The priest introduces the Lord's Prayer in these or other suitable words.

As our Saviour taught us, we boldly pray:

All Our Father, who art in heaven,
hallowed be thy name;
thy kingdom come;
thy will be done;
on earth as it is in heaven.
Give us this day our daily bread.
And forgive us our trespasses,
as we forgive those who trespass against us.
And lead us not into temptation;
but deliver us from evil.

For thine is the kingdom,
the power and the glory,
for ever and ever.
Amen.

THE COMMUNION

The priest breaks the consecrated bread.

We break this bread to share in the body of Christ.

All Though we are many, we are one body,
because we all share in one bread.

The Agnus Dei is sung.

All Lamb of God,
you take away the sin of the world,
have mercy on us.

Lamb of God,
you take away the sin of the world,
have mercy on us.

GWEDDI'R ARGLWYDD

Mae'r offeiriad yn cyflwyno Gweddi'r Arglwydd yn y geiriau hyn neu eiriau priodol eraill.

Fel y dysgodd ein Hiachawdwr inni, gweddïwn yn hyderus:

Pawb: Ein Tad, yr hwn wyt yn y nefoedd,
sancteiddier dy enw;
deled dy deyrnas;
gwneler dy ewillys;
megis yn y nef, felly ar y ddaear hefyd.
Dyro i ni heddiw ein bara beunyddiol.
A maddau i ni ein dyledion,
fel y maddeuwn ninnau i'n dyledwyr.
Ac nac arwain ni i brofedigaeth;
eithr gwared ni rhag drwg.

Canys eiddot ti yw'r deyrnas,
a'r gallu, a'r gogoniant,
yn oes oesoedd.
Amen.

Y CYMUN

Mae'r offeiriad yn torri'r bara cysegredig.

Yr ydym yn torri'r bara hwn i rannu yng Nghorff Crist.

Pawb: A ninnau'n llawer, un corff ydym,
gan ein bod ni oll yn rhannu'r un bara.

Cenir yr Agnus Dei.

Pawb: Oen Duw,
sy'n dwyn ymaith bechodau'r byd:
trugarha wrthym.

Oen Duw,
sy'n dwyn ymaith bechodau'r byd:
trugarha wrthym.

**Lamb of God,
you take away the sin of the world,
grant us your peace.**

The priest says the following or another appropriate invitation to communion

Jesus is the Lamb of God
who takes away the sin of the world.
Happy are those who are called to his supper.
**All Lord, I am not worthy to receive you,
but only say the word, and I shall be healed.**

*The priest and people receive communion
At the distribution the priest/minister says*

The body of Christ.
The blood of Christ.

The communicant replies each time Amen, and then receives. Remain seated or kneeling as the communion hymn is sung

THE SENDING OUT

Give thanks to the Lord for he is gracious:
All his love is everlasting,

A post-communion prayer and/or one of the following prayers is used

Generous God,
All you have fed us at your heavenly table.
Kindle us with the fire of your Spirit
that when the Lord comes again
we may shine as lights before him,
who is alive and reigns in glory for ever.
Amen.

Notices are given and Banns of Marriage may be read

**Oen Duw,
sy'n dwyn ymaith bechodau'r byd:
dyro inni dangnefedd.**

Mae'r offeiriad yn adrodd y canlynol neu wahoddiaid priodol arall i gymun

Iesu yw Oen Duw
sy'n dwyn ymaith bechodau'r byd.
Gwyn eu byd y rhai a elwir i'w swper
**Pawb: Arglwydd, nid wyf yn deilwng i'th dderbyn,
ond dywed y gair a chaf fy iacháu.**

*Mae'r offeiriad a'r bobl yn derbyn y cymun
Wrth ei ddisbarthu, mae'r offeiriad/gweinidog yn dweud*

Corff Crist.
Gwaed Crist.

*Mae'r cymunwr yn ymateb gydag Amen pob tro, ac yna'n derbyn. Arhoswch ar eich eistedd
neu ar eich gliniau tra cenir emyn y cymun*

YR ANFON ALLAN

Diolchwrch i'r Arglwydd, oherwydd graslon yw ef:
Pawb: ei gariad sy'n dragwydd.

Defnyddir gweddi ôl-Gymun ac/neu un o'r gweddïau canlynol

O Dduw haelionus,
Pawb: porthaist ni wrth dy fwrdd nefol.
Ennynt ynom fflam dy Ysbryd,
fel pan ddaw'r Arglwydd drachefn
y cawn ddisgleirio fel goleuadau o'i flaen ef,
sy'n byw ac yn teyrnasu, mewn gogoniant am byth.
Amen.

Cyhoeddir yr hysbysiadau ac mae'n bosib y darllenir Gostegion Priodas

Stand

The priest says

The Lord be with you

All and also with you.

The priest uses this or another suitable blessing

The peace of God,
which passes all understanding,
keep your hearts and minds
in the knowledge and love of God,
and of his Son Jesus Christ our Lord;
and the blessing of God almighty,
the Father, the Son, and the Holy Spirit,
be among you and remain with you always.

All Amen.

Go in peace to love and serve the Lord.

All In the name of Christ. Amen.

The final hymn is sung and the ministers and people depart.

Sefwch

Mae'r offeiriad yn dweud

Yr Arglwydd a fo gyda chwi.

Pawb: A hefyd gyda thi.

Mae'r offeiriad yn defnyddio hon neu fendith arall briodol

Tangnefedd Duw,
sydd uwchlaw pob deall,
a gadwo eich calonnau a'ch meddyliau
yng ngwybodaeth a chariad Duw,
a'i Fab Iesu Grist ein Harglwydd;
a Bendith Duw Hollalluog,
y Tad, y Mab a'r Ysbryd Glân,
a fo yn eich plith ac a drigo gyda chwi yn wastad.

Pawb: Amen.

Ewch mewn tangnefedd i garu a gwasanaethu'r Arglwydd.

Pawb: Yn Enw Crist. Amen.

Cenir yr emyn olaf ac mae'r gweinidogion a'r bobl yn ymadael.

THE LLANGOLLEN GROUP OF CHURCHES

We are a group of four churches in the Mission Area of Valle Crucis under the Archdeaconary of Montgomery.

The churches within our group are: **St Collen's, St John's, St Tysilio's and Trevor Chapel.**

Llangollen gets its name from the seventh century monk, Collen, who is the patron saint of our Mother Church (St Collen's) within the group of churches.

Around the twelfth century, St Collen's church was very important centre as it was the Mother Church for a much wider area. A mandate of a Papal Legate dated March 8th, 1274, claims that Wrexham, Ruabon, Chirk, Glyn Ceiriog and Llandegla, were from ancient times only Chapels of Llangollen Church.

The core of Llangollen lies in the church and grounds of St Collen's. It is here that St Collen built his hermitage and church which would have been surrounded by a wall known as "Llan" or "enclosure". So, the name Llangollen means 'The Church (or enclosure) of Collen'.

In the early 1700's the original bricks from his cell were taken and built into the tower of St Collen's and it is believed that the remains of the saint were laid to rest in the vault beneath the church.

To find out more about us and our regular patterns of worship, please visit our website and social media:

www.stcollenschurch.org.uk

 Llangollen Group of Churches @Llan_churches

GRŴP EGLWYSI LLANGOLLEN

Grŵp o bedair eglwys ydny ni yn Ardal Genhadaeth Glyn y Groes o dan Archdiaconiaeth Trefaldwyn. Mae ein grŵp yn cynnwys y pedair eglwys hyn: **Sant Collen, Sant Ioan, Sant Tysilio a Chapel Trefor.**

Mae'r enw Llangollen yn tarddu o fynach yn y seithfed ganrif, Collen, nawddsant ein Mam Eglwys (Sant Collen) oddi fewn i'r grŵp eglwysi.

Oddeutu'r ddeuddegfed ganrif, roedd eglwys Sant Collen yn ganolfan bwysig iawn, gan mai dyma'r Fam Eglwys i ardal llawer ehangach. Mae mandad Llysgeennad y Pab, dyddiedig Mawrth 8fed, 1274, yn hawlio bod Wrecsam, Rhiwabon, Y Waun, Glyn Ceiriog a Llandegla wedi bod yn Gapell i Eglwys Llangollen yn unig ers canrifodd lawer.

Mae craidd Llangollen yn gorwedd o fewn eglwys a thiroedd Sant Collen. Yma yr adeiladodd Collen Sant ei gell meudwy a'r eglwys, a fyddai wedi'i hamgylchynu gan wal neu dir caeëdig a elwir yn Llan. Felly, ystyr yr enw Llangollen ydy 'Eglwys (neu dir caeëdig) Collen'.

Ar ddechrau'r 1700au, dygyd y brics gwreiddiol o'i gell a'u hymgorffori yn nhwyr Sant Collen ac fe gredir y rhoddydwyd gweddillion y sant i orwedd yn y gladdgell oddi tan yr eglwys.

I ganfod mwy amdanon ni a'n patrymau addoli rheolaidd, ewch i'n gewfan a'r cyfryngau cymdeithasol:

www.stcollenschurch.org.uk

 Llangollen Group of Churches @Llan_churches

A HISTORICAL & SPIRITUAL TOUR OF ST COLLEN'S WITH AFTERNOON TEA

Cost: £10 (£8 concessions)

Advanced booking required
for minimum of 5 people

Date and time to be arranged
with individual groups

Tel: 01978 861768

Email: stcollens@gmail.com

TAITH HANESYDDOL AC YSBRYDOL O SANT COLLEN GYDA THE PRYNHAWN

Cost: £10 (£8 consesiynau)

Mae gofyn archebu ymlaen llaw ar
gyfer lleiafswm o 5 o bobl

Dyddiad ac amser i'w trefnu gyda
grwpiau unigol

Ffôn: 01978 861768

E-bost: stcollens@gmail.com